

Par patēriņa cenām 2022.gada aprīlī

Patēriņa cenas turpina strauji pieaugt arī aprīlī

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2022.gada aprīlī, salīdzinot ar martu, patēriņa cenu līmenis pieauga par 2,2%. Precēm tas pieauga par 2,6%, bet pakalpojumiem – par 1,3 procentiem.

Šogad cenu pieaugums aprīlī bija būtiski straujāks nekā raksturīgs šim mēnesim, ko turpina ietekmēt būtisks pasaules cenu kāpums. To ietekmēja arī straujāks cenu pieaugums apģērbiem un apaviem, kas pārsniedza sezonālo izmaiņu līmeni.

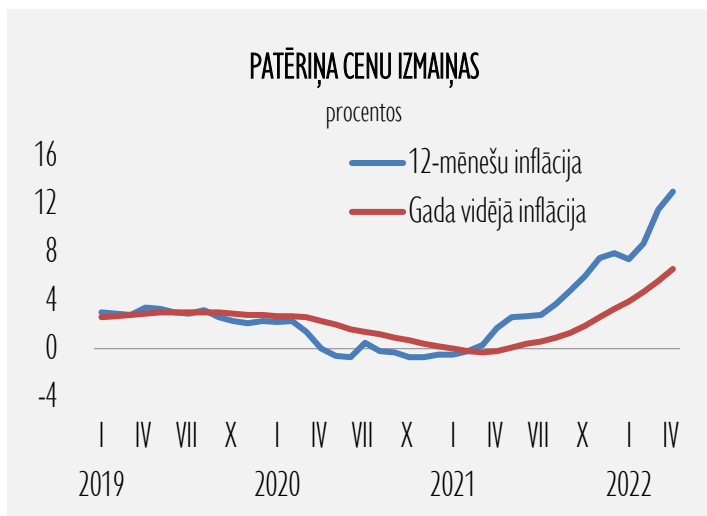
Lielākā palielinošā ietekme aprīlī bija cenu kāpumam pārtikai, ko turpināja ietekmēt jau līdz šim strauji augošās

pasaules cenas un Krievijas iebrukums Ukrainā. Latvijā pārtikas produktu cenas pieauga par 3,6% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,9 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam gaļai, svaigiem dārzeņiem, piena produktiem, maizei un graudaugiem, olām un kafijai. Pasaules pārtikas cenas, pēc straujā kāpuma šī gada martā, kad tās sasniedza visu laiku augstāko rādītāju, aprīlī nedaudz samazinājās. Aprīlī mēneša laikā pasaules pārtikas cenas samazinājās par 0,8%, taču joprojām saglabājās augstā līmenī Ukrainā notiekošā kara dēļ. Cenu kritumu aprīlī noteica ievērojams augu eļļu cenu kritums, kā arī neliels graudaugu cenu kritums. Tikmēr cukura, gaļas un piena produktu cenas saglabāja mērenu kāpumu. Cenu kritumu galvenokārt veicināja mērenāks pasaules importa pieprasījums augsto cenu dēļ, kā arī pieprasījuma samazināšanās Ķīnā. Tomēr straujāku cenu kritumu augu eļļām ierobežoja neskaidrība par eksporta pieejamību no Indonēzijas, kas ir pasaulē vadošā palmu eļļas eksportētāja. Graudaugu cenu kritumu noteica cenu samazināšanās kukurūzai, bet cenas pieauga miežiem un kviešiem, ko ietekmēja ostu bloķēšanas turpināšanās Ukrainā.

Aprīlī, tāpat kā martā, patēriņa cenu dinamiku nosaka sezonai raksturīgais cenu pieaugums apģērbiem un apaviem, kas šogad bija straujākais šajā mēnesī kopš 1998.gada. Cenas apģērbiem un apaviem mēneša laikā palielinājās par 8,9%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,5 procentpunktiem.

Pakalpojumiem cenas aprīlī pieauga par 1,3%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,3 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam ēdināšanas un izmitināšanas pakalpojumiem, personisko transportlīdzekļu apkopei un remontam, pārvadājumu pakalpojumiem, ūdensapgādei un kanalizācijas pakalpojumiem, kā arī autotransportlīdzekļu apdrošināšanai.

Cenas aprīlī turpināja kāpt degvielai – par 2,6% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Augsto cenu degvielai turpina ietekmēt pasaules naftas cenu kāpums. Tomēr, pēc ļoti straujā naftas cenu pieauguma šogad martā, aprīlī tās samazinājās. Mēneša laikā pasaules naftas cenas vidēji samazinājās par 6%. Mēneša sākumā Brent naftas cena strauji samazinājās nokrītot līdz 98 USD par barelu, ko galvenokārt ietekmēja bažas par straujāku procentlikmju paaugstināšanu ASV, kas samazinātu ekonomikas izaugsmi, Covid-19 gadījumu skaita pieaugums Ķīnā, kā arī vairāku valstu plāni laist tirgū jēlnaftu no ārkārtējiem gadījumiem paredzētajām rezervēm. Mēneša vidū gan naftas cena pieauga līdz 113 USD par barelu, ko sekmēja dati par straujo inflācijas kāpumu pasaulē, ziņas par ES plāniem noteikt embargo Krievijas naftas produktiem un par ieguves apturēšanu vairākos naftas ieguves objektos Lībijā, bet tad mēneša otrajā pusē atkal cena samazinājās pēc Starptautiskā valūtas fonda samazinātas pasaules ekonomikas izaugsmes prognozes saistībā ar karu Ukrainā un jaunu Covid-19 stingro ierobežojumu ieviešanas Šanhajā, kas radīja bažas par naftas pieprasījuma samazināšanos pasaulē. Vienlaikus augsto naftas cenu noturību veicina OPEC+ vienošanās turpināt mērenu naftas ieguves apjomu palielināšanu, neskatoties uz vairāku valstu aicinājumu straujāk palielināt naftas ieguvi.

Vērā ņemams cenu pieaugums bija arī cietajam kurināmajam par 17,5%, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Cenas pieauga arī alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem par 1,9%, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,15 procentpunktiem.

2022.gada aprīlī, salīdzinot ar iepriekšējā gada aprīli, patēriņa cenas pieauga par 13%. Gada vidējā inflācija bija 6,6 procenti.

Sagaidāms, ka tuvākajos mēnešos cenu izmaiņas turpinās pārsniegt sezonālo svārstību līmeni. Galvenā ietekme uz cenu pārmaiņām joprojām būs saistīta ar pasaules cenu kāpumu energoresursiem un pārtikai, ko lielā mērā ietekmēs ģeopolitiskā spriedze reģionā saistībā ar Krievijas agresiju Ukrainā. Sagaidāma arī to pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām. Paredzams, ka 2022. gadā kopumā vidējā gada inflācija varētu pārsniegt 12 procentus.